

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Розробник Чумак Валентина, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, к. е. н., доцент

Полтава 2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Фінанси підприємств 072ФБСС бд 2021
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Обов'язкова
Назва структурного підрозділу	Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Чумак Валентина, к.е.н., доцент <i>Контакти:</i> 12 каб. (корпус факультету обліку та фінансів) <i>e-mail:</i> valentyna.chymak@pdaa.edu.ua тел. 095 645 61 41 сторінка викладача https://www.pdaa.edu.ua/people/chumak-valentyna-dmytrivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з навчальних дисциплін: «Економічна теорія», «Фінанси»

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування системи базових знань з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів господарювання, формування фінансових ресурсів, фінансового планування, організації фінансової діяльності підприємств.

Основні завдання навчальної дисципліни: вивчення сутності й функцій фінансів підприємств, фінансових ресурсів та джерел їх формування; організації фінансів підприємств; набуття навиків фінансових розрахунків; оволодіння методами фінансового планування, оцінювання фінансового стану, санації підприємств.

Компетентності:

Загальні:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

спеціальні (фахові):

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Програмні результати навчання:

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма 072ФБСС_бд_2021			
	усього	у тому числі		
л		п	с. р.	
Тема 1. Основи фінансів підприємств	22	4	4	14
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	22	4	4	14
Тема 3. Грошові надходження підприємств	22	4	4	14
Тема 4. Формування і розподіл прибутку	23	4	6	13
Тема 5. Оподаткування підприємств	26	6	6	14
Тема 6. Обігові кошти	20	4	4	12
Тема 7. Кредитування підприємств	18	2	4	12
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	20	2	6	12
Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств	24	4	6	14
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах	20	2	6	12
Тема 11. Фінансова санація підприємств	23	4	6	13
Усього годин	240	40	56	144

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом	
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи		Контрольна робота		Екзамен
			підготовка реферату	виконання практичних завдань			
ПРН 04	10	-	5	-	15	-	30
ПРН 05	-	10	-	10	10	-	30
ПРН 13	10	-	-	-	10	-	20
ПРН 16	-	10	-	10	-	-	20
Разом	20	20	5	20	35	-	100

Навчальна дисципліна вивчається протягом двох семестрів (перший семестр – залік, другий семестр – екзамен), тому для визначення підсумкової оцінки в другому семестрі загальна кількість балів, набраних здобувачами вищої освіти в межах зазначених семестрів, коригується на коефіцієнт, величина якого залежить від питомої ваги відведених годин на семестр у їх загальній кількості (перший семестр – 135 год., другий семестр – 105 год.) та від питомої ваги балів (80% із 100%), відведених на поточний контроль успішності.

Програмні результати навчання	Підсумкова кількість балів за перший семестр (ПБ 1)	Скорегована кількість балів за перший семестр (ПБ 1с) ($\text{ПБ}_1 * (135 / 240) * 0,8$)	Підсумкова кількість балів за другий семестр (ПБ 2)	Скорегована кількість балів за другий семестр (ПБ 2с) ($\text{ПБ}_2 * (105 / 240) * 0,8$)	Скорегована кількість балів за перший і другий семестри (ПБ 1с + ПБ 2с)	Екзамен	Разом
ПРН 04	30	13,5	30	10,5	24	6	30
ПРН 05	30	13,5	30	10,5	24	6	30
ПРН 13	20	9,0	20	7,0	16	4	20
ПРН 16	20	9,0	20	7,0	16	4	20
Разом	100	45,0	100	35,0	80	20	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Контрольна робота ³	Разом			
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи						
			підготовка реферату ¹	виконання практичних завдань ²					
Тема 1. Основи фінансів підприємств	4	4	5	20	35	8			
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	-	4				4			
Тема 3. Грошові надходження підприємств	4	2				6			
Тема 4. Формування і розподіл прибутку	4	4				8			
Тема 5. Оподаткування підприємств	4	4				8			
Тема 6. Обігові кошти	4	2				6			
Підготовка рефератів (т. 1-6)						5	5		
Виконання практичних завдань (т.1-6)							20	20	
Контрольна робота (т. 1-6)								35	35
Разом за I семестр (ПО₁)	20	20				5	20	35	100
Тема 7. Кредитування підприємств	4	4				5	20	35	8
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	4	4	8						
Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств	4	4	8						
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах	4	4	8						
Тема 11. Фінансова санація підприємств	4	4	8						
Підготовка рефератів (т. 7-11)			5	5					
Виконання практичних завдань (т. 7-11)				20	20				
Контрольна робота (т. 7-11)					35				35
Разом за II семестр (ПО₂)	20	20	5	20	35				100
Підсумкова оцінка (до екзамену): (ПО₁*135 год+ПО₂* 105 год) / 240 год*0,8	16	16	4	16	28				80
Екзамен									20
Разом						100			

¹ протягом кожного семестру здобувачі вищої освіти виконують один реферат (максимум 5 балів) за темами навчальної дисципліни, при цьому бали в журналі виставляються окремою позицією наприкінці семестру;

² протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують практичні завдання (задачі) по кожній темі навчальної дисципліни, максимум 4 бали за тему (за виключенням теми 6). При цьому бали в журналі виставляються сумарно окремою позицією в кінці семестру;

³ протягом кожного семестру передбачено написання однієї контрольної роботи (максимум 35 балів за кожен), при цьому бали виставляються окремою позицією наприкінці семестру.

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти

Форми контролю	Граничні межі балів	Вимоги до знань та умінь
Опитування	0-4 (за виключенням теми 2)	<p>4 бали – у випадку правильної, повної й чітко викладеної відповіді, що свідчить про високий рівень розуміння фінансів підприємств, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;</p> <p>3 бали – у випадку правильної, чітко викладеної відповіді, що свідчить про достатній рівень розуміння сутності фінансів підприємств;</p> <p>2 бали – у випадку неповної, але в цілому правильної відповіді, що вказує на середній рівень знань та розуміння предметної області фінансів підприємств;</p> <p>1 бал – у випадку нечіткої чи неповної відповіді, що свідчить про недостатній рівень розуміння сутності фінансів підприємств;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності відповіді на поставлене питання, що свідчить про незасвоєння теоретичного матеріалу з фінансів підприємств</p>
Виконання вправ на практичних заняттях	0-4 (за темами 3, 6 від 0-2)	<p>4 бали – у випадку правильного розв’язання задачі та належного її оформлення, що свідчить про здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях у сфері фінансів підприємств;</p> <p>3 бали – у випадку незначних арифметичних помилок за умови правильної методики розв’язку, що свідчить про достатній рівень здатності використовувати знання й практичні навички у сфері фінансів підприємств;</p> <p>2 бали у випадку наявних незначних методологічних помилок при розв’язуванні завдань, що свідчить про середній рівень здатності використовувати знання й практичні навички у сфері фінансів підприємств;</p> <p>1 бал – у випадку наявних методичних помилок у розв’язку та помилок в арифметичних розрахунках, що свідчить про низький рівень здатності використовувати знання й практичні навички у сфері фінансів підприємств;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності розв’язку задачі, що свідчить про відсутність знань з фінансів підприємств</p> <p><i>Для тем 3, 6</i></p> <p>2 бали - у випадку правильного розв’язання задачі та належного її оформлення, що свідчить про високий рівень здатності використовувати знання й практичні навички у сфері фінансів підприємств для прийняття ефективних управлінських рішень;</p> <p>1 бал – у випадку наявних незначних методичних помилок у розв’язку або помилок в арифметичних розрахунках за правильної методики розв’язку;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності розв’язку задачі, що свідчить про відсутність знань з фінансів підприємств</p>
Підготовка реферату	0-5	<p>5 балів – у випадку, коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту й оформлення та здобувач вищої освіти здійснив її захист шляхом відповіді на всі питання викладача;</p> <p>4 бали – у випадку, коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту й оформлення, але здобувач вищої освіти відповів не на всі питання викладача, чи у випадку позитивного захисту роботи, до якої є несуттєві зауваження по змісту та/або в якій присутні недоліки в оформленні;</p>

		<p>3 бали – у випадку захисту роботи, в якій витримані усі вимоги з оформлення, але до якої є значні зауваження щодо змісту;</p> <p>2 бали – у випадку захисту роботи, до якої є значні зауваження щодо змісту й оформлення;</p> <p>1 бал – у випадку подання роботи з суттєвими недоліками в змісті, її невідповідності вимогам щодо оформлення, відсутності відповідей на питання викладача по темі реферату;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності реферату</p>
Виконання практичних завдань	0-4 (за виключенням теми 6)	<p>4 бали – здобувач вищої освіти отримує за виконані домашні завдання та належного їх оформлення, що свідчить про здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях у сфері фінансів підприємств;</p> <p>3 бали – здобувач вищої освіти отримує за виконані домашні завдання у випадку незначних арифметичних помилок за умови правильної методики розв'язку, що свідчить про достатній рівень здатності використовувати знання й практичні навички у сфері фінансів підприємств;</p> <p>2 бали – здобувач вищої освіти отримує за виконані домашні завдання у випадку наявних незначних методологічних помилок при розв'язуванні завдань, що свідчить про середній рівень здатності використовувати знання й практичні навички у сфері фінансів підприємств;</p> <p>1 бал – у випадку наявних методичних помилок у розв'язку та помилок в арифметичних розрахунках, що свідчить про низький рівень здатності використовувати знання й практичні навички у сфері фінансів підприємств;</p> <p>0 балів – здобувач вищої освіти отримує за невиконані домашні завдання, що свідчить про відсутність знань у сфері фінансів підприємств</p>
Контрольна робота 2 теоретичні питання (по 10 балів за кожне), 1 задача (15 балів)	0-35	<p><i>Теоретичні питання:</i> 8-10 балів за кожне теоретичне питання – у випадку повного та чіткого його розкриття, що свідчить про високий рівень розуміння фінансів підприємств, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; 4-7 балів – у випадку наявності окремих недоліків та неточностей у відповіді на теоретичне питання, що свідчить про середній рівень розуміння сутності фінансів суб'єктів господарювання; 1-3 бали – у випадку наявності суттєвих недоліків у відповіді чи фрагментарному розкритті теоретичного питання, що свідчить про наявність фрагментарних знань у сфері фінансів підприємств; 0 балів – у випадку відсутності відповіді на теоретичне питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері фінансів підприємств.</p> <p><i>Задача:</i> 12-15 балів за виконання задачі – у випадку повністю правильної методики розв'язання, відсутності помилок в арифметичних розрахунках та належного її оформлення, що свідчить про здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях у сфері фінансів підприємств; 8-11 балів – у випадку наявності арифметичних помилок чи недоліків у оформленні методики розв'язання задачі, що свідчить про середній рівень здатності використовувати знання й практичні навички у сфері фінансів підприємств; 4-7 балів – у випадку наявності незначних помилок в методиці розв'язання задачі чи значної кількості арифметичних помилок, що свідчить про базовий рівень знань та практичних навичок у галузі фінансів підприємств; 1-3 бали – у</p>

		випадку наявності суттєвих помилок у розв'язуванні задачі, що свідчить про наявність фрагментарних знань у сфері фінансів підприємств; 0 балів – у випадку відсутності рішення задачі, що свідчить про відсутність практичних навичок у сфері фінансів підприємств
--	--	--

Вимоги до написання рефератів

Реферат – одна з форм самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Мета реферату – закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань, отриманих здобувачем вищої освіти в процесі вивчення окремих тем. Написання реферату дає можливість здобувачу вищої освіти навчитися самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, інтерпретувати матеріали періодичної літератури, глибше вивчати основні проблеми та особливості фінансової санації та банкрутства підприємств.

Обсяг реферату має бути в межах 10-15 сторінок стандартного формату. Робота над рефератом включає такі етапи: вибір теми, підбір спеціальних літературних джерел та фактичного статистичного матеріалу; консультація з викладачем; передача реферату викладачу для оцінювання або на основі матеріалів реферату зробити усний виступ перед здобувачами вищої освіти всієї групи. Літературу з теми реферату здобувач вищої освіти підбирає самостійно, використовуючи для цього бібліотечний каталог. Консультацію з питань підбору літератури здобувач вищої освіти може отримати у викладача чи у працівників бібліотеки. Особливу увагу слід звернути на спеціальну літературу, що стосується теми, періодичні видання (газети, журнали), наукові статті, передовий вітчизняний і зарубіжний досвід. Слід уникати в роботі книжкових висловів і фраз. Необхідно самостійно формулювати свої думки, не допускати повторень, уважно стежити за тим, щоб у роботі не було суперечностей між окремими її положеннями.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на екзамені

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
Теоретичні питання (2 шт.)	0-5	5 балів за кожне теоретичне питання – у випадку повного та чіткого його розкриття, що свідчить про здатність застосовувати поглиблені знання в сфері фінансів підприємств; 3 – 4 бали за кожне теоретичне питання – у випадку наявності окремих недоліків чи неточностей у відповіді на теоретичне питання, що свідчить про наявність базових знань у сфері фінансів підприємств; 1 – 2 бали за кожне теоретичне питання – у випадку наявності суттєвих недоліків у відповіді чи фрагментарному розкритті теоретичного питання, що свідчить про наявність фрагментарних знань у сфері фінансів підприємств; 0 балів за кожне теоретичне питання – у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що свідчить про факт незасвоєння теоретичного матеріалу з фінансів підприємств
Практичне завдання (1 шт.)	0-10	9 – 10 балів за виконання задачі чи розв'язування практичної ситуації у випадку повністю правильної методики розв'язання, відсутності помилок в арифметичних розрахунках та належного її оформлення, що свідчить про здатність застосовувати практичні навички у фінансовій роботі підприємств, здатність обґрунтовувати вибір варіантів управлінських фінансових рішень;

	<p>7 – 8 балів – у випадку наявності арифметичних помилок чи недоліків у оформленні методики розв’язання задачі, що свідчить про здатність застосовувати базові навички у сфері фінансів підприємств;</p> <p>4 – 6 балів – у випадку наявності незначних помилок в методиці розв’язання задачі чи значної кількості арифметичних помилок, що свідчить про володіння базовими технологіями у сфері фінансової роботи на підприємствах;</p> <p>1 – 3 бали – у випадку наявності суттєвих помилок у розв’язуванні задачі, що свідчить про наявність фрагментарних знань з фінансів підприємств;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності розв’язку задачі, що свідчить про відсутність практичних навичок у сфері фінансів підприємств</p>
--	---

Мінімальна кількість балів на екзамені – 12 балів.

Максимальна кількість балів на екзамені – 20 балів.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 240 год.

Кількість кредитів – 8,0

Форма семестрового контролю – залік, екзамен.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов’язковим. Дисципліна є обов’язковою для вивчення та включається до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти. Здобувач вищої освіти повинен обов’язково бути присутнім на заняттях, а у випадку відсутності з будь-яких причин на занятті повинен ліквідувати заборгованість з лекційного та практичного матеріалу.

Здобувач вищої освіти під час навчального процесу та вивчення дисципліни повинен дотримуватись академічної доброчесності стосовно виконання самостійної роботи. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, що передбачені робочою програмою.

Здобувач вищої освіти повинен з’являтися на заняття за розкладом, вчасно (згідно розкладу занять) та завершувати його згідно графіку навчального процесу. Під час занять здобувач вищої освіти не повинен користуватись мобільним телефоном. Обов’язковим є виконання всіх практичних завдань. Якщо здобувач вищої освіти виконує практичне завдання несвоєчасно без поважних на те причин, то викладач приймає його в позаурочний час, знижуючи бали за виконання практичного завдання на 30 відсотків.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

1. Інформаційний контент навчальної дисципліни

Важливість вивчення навчальної дисципліни. У професійній підготовці майбутніх фінансистів, які працюють в ринкових умовах, опанування знань і навичок у сфері фінансів підприємств набуває першочергового значення. Майбутні спеціалісти повинні володіти методами забезпечення фінансовими ресурсами операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства; уміти знаходити резерви збільшення доходів, прибутків і рентабельності суб'єкта підприємництва; здійснювати контроль за ефективним розподілом і цільовим використанням прибутку підприємства.

Сфера професійного використання знань навчальної дисципліни: керівник підприємства, фінансовий менеджер, фінансовий директор, кризи-менеджер, бухгалтер, аудитор, фінансовий аналітик, податківець, оцінщик вартості майна, арбітражний керуючий, керівник (спеціаліст) служби економічної безпеки підприємства, керівник (спеціаліст) консалтингової фірми.

Вивчивши дисципліну Ви зможете:

- обґрунтовувати фінансові рішення та визначати їх ефективність;
- оформляти розрахунково-платіжні документи;
- визначати показники фінансових результатів роботи підприємства;
- нараховувати основні податки і збори;
- визначати показники нормування оборотних активів;
- складати фінансовий план діяльності підприємства;
- здійснювати взаємовідносини з фінансовими органами, банками, партнерами по бізнесу, виробництву;
- визначати потребу в короткострокових та довгострокових кредитах банку та оцінювати кредитоспроможність позичальника;
- обґрунтовувати джерела фінансових ресурсів, форми і заходи оздоровлення фінансового стану підприємства.
- оцінювати санаційну спроможність підприємства та прогнозувати можливе настання його банкрутства;
- аналізувати причини кризи, сильні й слабкі сторони діяльності підприємства;
- розробляти заходи щодо фінансового оздоровлення підприємства-боржника.

2. Перелік тем та анотації навчальної дисципліни:

Тема 1. Основи фінансів підприємств. Сутність і функції фінансів підприємств. Грошові фонди та фінансові ресурси. Основи організації фінансів підприємств. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи. Зміст та завдання управління фінансами підприємств.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств. Сутність грошових розрахунків підприємств. Безготівкові й готівкові розрахунки. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття. Форми безготівкових розрахунків. Принципи організації розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки

акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Розрахунково-платіжна дисципліна та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.

Тема 3. Грошові надходження підприємств. Характеристика і склад грошових надходжень підприємств. Доходи (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності. Формування валового і чистого доходу.

Тема 4. Формування і розподіл прибутку. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Формування прибутку підприємства. Прибуток від реалізації продукції та його формування. Методи розрахунку прибутку від реалізації. Сутність і методи обчислення рентабельності. Розподіл і використання прибутку. Розподіл прибутку підприємства. Використання чистого прибутку.

Тема 5. Оподаткування підприємств. Сутність оподаткування підприємств і податкова система. Сутність податків і їх функції. Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні. Оподаткування прибутку підприємств. Становлення оподаткування прибутку. Чинний порядок оподаткування прибутку. Рентні платежі. Плата за землю. Єдиний податок. Транспортний податок. Податок на нерухоме майно (нерухомість). Непрямі податки, які сплачують підприємства. Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Мито. Місцеві податки і збори. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Тема 6. Обігові кошти. Сутність і основи організації обігових коштів. Склад і структура обігових коштів. Класифікація і принципи організації обігових коштів. Визначення потреби в оборотних коштах. Нормування обігових коштів для створення виробничих запасів. Нормування обігових коштів для створення запасів готової продукції. Розрахунок нормативу обігових коштів економічним методом. Джерела формування обігових коштів. Власні джерела формування обігових коштів. Використання банківських кредитів для формування обігових коштів. Показники стану і використання обігових коштів. Показники стану власних обігових коштів і шляхи прискорення їх обертання. Вплив розміщення обігових коштів на фінансовий стан підприємства.

Тема 7. Кредитування підприємств. Необхідність та сутність кредитування підприємств. Кругообіг коштів підприємства та необхідність залучення кредитів. Класифікація кредитів, що надаються підприємствам. Банківське кредитування підприємств. Види банківського кредиту та їх характеристика. Умови та порядок отримання банківського кредиту. Порядок погашення банківського кредиту підприємством. Небанківське кредитування підприємств. Комерційне кредитування підприємств. Лізингове кредитування підприємств. Державне кредитування підприємств. Кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів. Сутність основних засобів та їх відтворення. Класифікація основних засобів. Показники стану та ефективності використання основних засобів. Знос і амортизація основних засобів. Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела і порядок фінансування капітальних вкладень. Фінансування ремонту основних засобів.

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств. Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки

фінансового стану підприємств. Показники фінансового стану підприємства. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах. Фінансова стратегія підприємств. Зміст, завдання та методи фінансового планування. Зміст фінансового плану та порядок його складання. Зміст і значення оперативного фінансового планування.

Тема 11. Фінансова санація підприємств. Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення. Фінансова криза на підприємстві: симптоми та фактори, що її спричиняють. Економічна сутність санації підприємств. Класична модель фінансової санації. План санації. Фінансові джерела санації підприємств. Економіко-правові аспекти санації та банкрутства підприємств. Порядок оголошення підприємства банкрутом. Порядок задоволення претензій кредиторів.

3. Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Загальна сума балів за всі види навчальної роботи	Оцінка ЄКТС	Оцінка за 4-х бальною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно
1 – 34	F	

4. Презентація навчальної дисципліни

Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств : навч. посіб. Полтава : РВВ ПДАА, 2018. 350 с.
2. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2018. 292 с.
3. Нікола С. О. Фінанси підприємств : навч. посіб. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 206 с.

Допоміжні

1. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Безкровний О. В., Дорошенко О. О. Податкова система : навч. посіб. Полтава : ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2018. 364 с.
2. Берест М. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 164 с.
3. Боднар О. А. Управління фінансовою санацією підприємства : курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2020. 80 с.
4. Борнос В. Г., Плікус І. Й. Управління фінансовою санацією підприємств : підручник. Суми : СДУ, 2022. 459 с.

5. Власова Н. О. Фінанси підприємств : підручник. Харків : Світ книг, 2018. 437 с.
6. Говорушко Т. А. Фінансова санація та антикризове управління підприємством : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 268 с.
7. Концепція Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 641-р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/641-2013-p>.
8. Крутова А. С. Управління фінансовою санацією підприємства : навч. посіб. Харків : ХДУХТ, 2017. 189 с.
9. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О. І., Чубка О. М. Фінанси підприємств : підручник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
10. Партин Г. О., Селюченко Н. Є. Фінансовий менеджмент : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 388 с.
11. Ситник Н. С., Смолінська С. Д., Ясіновська І. Ф. Фінанси підприємств : навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.
12. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астрая», 2020. 434 с.
13. Фінанси підприємств : навч. посіб. / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
14. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як? : навч. посіб. / авт. кол. Київ, 2019. 272 с.
15. Чумак В. Д., Безкровний О. В. Оподаткування особистих селянських господарств: сучасні реалії та перспективи розвитку. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 49. URL: <http://market-infr.od.ua/uk/49-2020>
16. Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств : навч.-метод. посіб. для аудиторної та самостійної роботи. Полтава : ПДАА, 2019. 218 с.
17. Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств : навч.-метод. посіб. для проведення практичних занять та самостійного вивчення дисципліни «Фінанси підприємств» для студентів денної та заочної форми навчання галузі знань 07 Управління та адміністрування. Полтава : ПДАУ, 2021. 183 с.
18. Чумак В. Д., Гвізджинська І. Ю. Прогнозування можливого банкрутства підприємств на основі дискримінантного аналізу. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-25>.
19. Чумак В. Д., Дорошенко О. О., Кіріченко Н. О. Оцінка неплатоспроможності підприємств при загрозі банкрутства. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 3. С. 130–137.
20. Чумак В. Д., Дорошенко О. О., Кіріченко Н. О. Система виявлення та подолання фінансової кризи в умовах сільськогосподарських підприємств: механізм впровадження та реалізації. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10300> (дата звернення: 16.06.2022). DOI: [10.32702/2307-2105-2022.5.91](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.5.91).
21. Чумак В. Д., Кіріченко Н. О. Впровадження системи виявлення та подолання фінансової кризи на сільськогосподарських підприємствах. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 3. С. 135-148.

22. Чумак В. Д. Місце та роль фінансового планування в управлінні підприємством. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (з міжнарод. участю), м. Полтава, 21 жовтня 2021 р. Полтава, 2021. С. 519–522.

23. Чумак В. Д. Організація та значення фінансово-аналітичної роботи на малому підприємстві. *Innovations and prospects of world science*: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Ванкувер, Канада, 4-6 листопада 2021 р. Ванкувер, 2021. С. 821–826.

24. Чумак В. Д. Резерви збільшення прибутку сільськогосподарських підприємств. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали VIII всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, м. Полтава, 28 жовтня 2021 р. Полтава, 2021. С. 122–124.

25. Чумак В. Д. Управління дивідендною політикою підприємства. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах*: матеріали III міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Полтава, 15-16 квітня 2021 р. Полтава, 2021. С. 283–286.

26. Nekrasenko, L., Pittman, R., Doroshenko, O., Chumak, V., Doroshenko, A. (2019). Grain logistic sin Ukraine: themain challenges and effective ways to reach sustainability. *Economic Annals-XXI*, 178(7-8), 70-83.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт журналу «Дебет-кредит»: <http://dtkr.com.ua/?lang=ukr>.
2. Офіційний сайт журналу «Економіка АПК»: <http://eapk.org.ua/>.
3. Офіційний сайт журналу «Облік і фінанси»: <http://www.afj.org.ua/>.
4. Офіційний сайт журналу «Фінанси України»: <http://fu.minfin.gov.ua/>.
5. Сайт Верховної Ради України: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
6. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>.